

Grof Ulrich je bil poslednji svojega rodu ž njim; je umerla rodovina pokneženih Celjskih, Ortenburških in Zagorskih grofov. Truplo njegovo je bilo peljano v Celje, ter ondi slovesno pokopano v samostanski cerkvi Minoritov. *)

Bili so celjski grofi hrabri junaki, bojevali se s kristijani pa Turki, namestovali kralje in vladali njih dežele. Imeli so sila veliko posestvo, mnogo mest, gradov in tergov. Njih so bile: 1) na Štajarskem: Celje, mesto in veči del nekdanjega celjskega okroga; potem Ojstrovec, Pogred, Hekenberg, Sanek, Braslovče, Paka, Mozirje, Verbovec, Rudnik, Gornigrad i. t. d. — 2) na Koroškem: Ortenburg, Sternberg, Špital, Paternion, i. t. d. — 3) na Krajnskem: Sviben, Kerško, Radoljca, Lož, Ribnica, Kočevje i. t. d. — 4) na Hrovaškem: Zagreb, Samobor, Medvedjigrad, Jurjevo, Varoždin, Zagorje, to je, berdovita krajina Horvaškega poleg štajarske meje do vtoka Sotle v Savo; — 5) njih je bilo tudi 27 grajšin po Avstrii. Na Dunaji je bil celjski dvor, o tisti dobi sila obširno poslople na mestu, na katerem dan današnji tako imenovani Amalijin dvor cesarskega grada stoji. **)

Nepričakovana smert grofa Ulriha je razvéjala posestva njegove na mnoge strani. Prepiri pa hudi boji so pričeli se za bogato naslednino, kajti za njo je oglasilo se 24 snubačev. Izmed teh je tadanji cesar Friderik IV., opravičen po naslednjih pogodbah, dobil pokneženo celjsko grofovino in lepe posestva na Koroškem. ***)

Tako je poginula bogata in mogočna rodovina Celjskih grofov, in zatonile so tri zlate zvezde v sinjem polji (celjski gerb), ko so lesketale komaj poldrugo stotletje. Nič ni ostalo od teh velikašev, kot njih hubanje (mertvaške glave), ktere so hranjene v mizi glavnega oltarja cerkve Minoritov v Celji, in ktere radovednim popotnikom kaže tamošnji cerkovnik.

Ondi pak, na jugo-izhodnem kraji celjskega mesta, ob levem bregu dereče Savine, stoji obrašeni skalnati hrib, na ktere ga verhu je bil omenjenih Celjskih grofov stolni grad in nevstrahovana terdnjava. Dvojno debelo ozidje je obdajalo veličansko poslopje, in branili so ga visoki terdnostidani stolpi, postavljeni menda na vse veke. Znotraj se vé da je bilo mnogo krasnih sob in hramb, da je bila kapela in orožnica, krasota in lepota povsod. Pa zdaj? ... O časi, o minljivost človeških stvari! Veličavno poslopje je razpadlo; poderto je debelo ozidje, in na večnost zidanih stolpov le še eden stoji. Zginuli so krasni hramovi, poderte prelepe sobe, v kterih so kralji snubili.

Sem ter tje, nad in pod zemljo leži raztreseno debelo in drobno kamenje, kot orjaške kosti nekega davno strohnjenega velikana; ostanjke pa zaraša razno rastlinje. Tam pa tam molé kviško razpokle stene, po kterih se spenjajo in ktere objemajo stotere roke tamnozelene beržljana. Kje je bojišče, kje dvorišče? kje orožja junaškega šum? Kje je shodišče hrabrih vitezov, kje turjališče pogumnih oprodov? Na bojišču in dvorišču raste trava in obilo germovje; — shodišče in turjališče pokriva stoletni mah. Kje je nek dvorana knezova, kje okinčana izba zale kneginje? Dvorana in izba ste se razrušile! in kot gradjan in gradjan-ka bivata ondi sedaj čuk pa sova. Tiho kot na grobji je vse okoli; skoz line podertin pišejo merzli vetrovi, in nad zapuščeni gradini se vlačijo oblaki kot plahi duhovi, ki žalujejo za minulo veličavo, za nekdanje lepe dni, ki so bili, pa ne pridejo več!

J. Šubic.

Jezikoslovne drobtinice.

Morebiti bo ljubo vrednikom slovenskega besednjaka, ako jim tu en izrek ponudim, ktere ga nisem še nikjer razun v Poljanah slišal; tudi se nikakor ne spomnim, da bi ga

*) Žalostne slavnosti ob tem pogrebu popisuje lepó gosp. Orežen na 87. strani „Celjske kronike“.

**) Imenik vseh posestev Celjskih grofov nahaja se na 90. strani „Celjske kronike“.

***) Obširneje popisuje te naslednje boje gori omenjena zanimiva „Celjska kronika“ od 92. strani na dalje. Pis.

bil že kedaj bral. Ta izrek je: „peršál!“ ali „peršáli!“ in pomeni sploh to, kar francozki: „a propos“. Rabimo to besedo, kader gré kdo od nas, pa mu imamo še kaj naročiti ali ga kaj prašati; ali če se nad kako rečjo čudimo, se ljubeznjivo ponorčujemo, začudljiv odgovor dajamo itd. Na pr.: „Peršál! ste ga vidli?“ — „Peršál! kaj je djal?“ — „Ne, to ni tako, vam (ampak) teta je prinesla; (če se uni spomni, kteri je poprej govoril, reče:) „peršál! pravimate“. — „Čača (pri nas sploh navadna beseda namesti oče) mi bote dali hlače zamán (zastonj)?“ „Peršáli!“ (odgovore oče, kar je z nemškim „schauts, schauts! identično). Če komu jesti dajo, in se on potem delu odtegne, rečejo bolj šaljivno in začudno: „Peršál! — sa (zdaj pa) greš?“ Schauts ihn, jetzt will er davon! — Je li ta beseda še kje drugod po Slovenskem znana in v rabi?

V Beču spisal

Juri Sterbenc.

Slovanski popotnik.

* Od slovečega Jožefa Wencig-a, šolskega svétnika in vodja česke realne šole v Pragi, ki po rodu Nemec, pa v pismenstvu českem popolnoma znajden, je že lepo število staročeskkih in novočeskkih bukev v nemški jezik prestavil, prišle ste zopet na svetlo dve imenitni knjižici, namreč: „Studien über Ritter Thomas von Štitné“. Ein Beitrag zureuropäischen Culturgeschichte. Leipzig. Verlag v. L. Wiedemann. 1856, in druga poznejša: „Kränze aus dem böhmischen Dichtergarten“. Bei L. Wiedemann in Leipzig.

Ako se Nemci v sedanji dobi čedalje bolj ozirajo na slovanske literature in zlasti na česko, če ne silnemu nemškemu slovstvu primerno, vendar marsikaki drugi literaturi manjših evropskih narodov enako, gotovo je k temu zeló pripomogel neutrudljivi prestavljavec Wencig, ki od leta 1830, ktere ga je med ljudi dal prvo delo: „Slawische Volkslieder“ (Halle), leto za letom soznanja rojake svoje z žlahnimi cvetlicami iz českega slovstvenega polja, in njegove prestave, kakor nam je zuano po izreku móž, ki jim gré sodba v tem, deržé se natanko izvernih spisov in so pisane v gladki, prijetni nemščini. Te predstva odlikujejo tudi gori omenjeni knigi. Perva obsega po českkih spisih popis življenja in presojo bukev slavnega Tomaža Štitnega, ki je že pred 500 leti v čisti jedernati češčini razne bogoslovne vprašanja razkladal prav po katoliško, s pristavkom nekterih njegovih manjših spisov; v drugi pa podaja nemškemu občinstvu vence iz poezij (že pokojnih) pervakov českega pesmenišva: Janeza Kolarja („Slavina hči“) in Franca Ladislava Čelakovskega. Spodobi se sicer, bi djali, prebrisanemu Slovencu, da slovstvene dela drugih Slovanov prebira v izvirnem jeziku, toda izverstna prestava v nemški jezik priporoča se sama kakor dober pomoček pri tem.

* Na Dunaji je prišla na svitlo kniga pod naslovom: „Primjeri serpsko-slavenskega jezika; sastavio ih Vuk Stef. Karadžić“ s cirilskimi pismenkami, v največi osmerki na 80 straneh; cena ji je 1 gold. srebra. — Kaj da je zapopadek knjige, vsak lahko iz naslova povzame. Obsežek knjige je: spredaj na polovici pole ima 9 rokopi-sov (fak-simile): v oddelku I.: predgovor: II.: primere iz cerkvenih knjig: III.: pobožne pripovedke: IV.: pisali kako so serpski pred 150 leti: V.: še nekaj; VI.: kaj je na prvem listu, kaže namreč, kje o tem ali unem rokopisu govori v knigi. — Kdor se je kolikaj oziral na polji slovanskega slovstva ter si po sili ni oči tišal, mu gotovo ni ime gosp. Vuk Štef. Karadžićevo neznano, kteri visoko učenost kakor v mnozih poprejšnih delih tudi v tej knigi razodeva. Znamenit je učeni mož na polji serbskega slovstva posebno zato, ker je on pot, ktero je Dositej serbskim pisateljem s svojim basnimi in drugimi deli pokazal, tako rekoč poteptal in ogladil, in ž njim smemo novo dobo v serbskem slovstvu začeti. Spomin hvaležnosti si je postavil tudi s popravljenimi čerkami — „a svoji ga ne pri-